

”İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 50 yıl önce 10 Aralık 1948 günü kabul edilmiştir. Geçen yıl 80.yılıni kutladığımız Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasa'da belirtilen niteliklerinden biri de ”İnsan Haklarına Saygılı” olmaktadır.

İnsan hakları evrensel beyannamesinin Türkiye'de resmi gazete ile yayınından sonra okullarda okutulması, yorumlanması, Bakanlar Kurulu'nun 6 nisan 1949 tarihli toplantısında 3/9119 sayı ile kararlaştırılmıştır.

Aşağıdaki metin, 27 Mayıs 1949 tarih ve 7217 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan resmi çeviridir.

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ

Bakanlar Kurulu Kararı Karar Tarihi : 6 Nisan 1949 –No: 9119

R.G : 27 Mayıs 1949 s.72717

Dstr.Trp : 3,c.30,s 1019

Birleşmiş Milletler Genel kurulunun 10/12/1948 Tarihli 217 (111) sayılı kararıyla kabul edilen ilişik “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ” nin Resmi gazete ile yayınlanması ve yayımdan sona okullarda ve diğer eğitim müesseselerinde okutulması ve yorumlanması ve bu bakanlar Kurulunun 6/4/1949 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

ÖNSÖZ

İnsanlık ailesinin bütün üyelerinde bulunan haysiyetin ve bunların eşit ve devir kabul etmez haklarının tanınması hususunun ,hürriyetinin ,adaletinin ve dünya barışının temeli olmasına ,İnsan Haklarının tanınmasına ve hor görülmesinin vicdanını isyanına sevk eden vahşiliklere sebep olmuş bulunmasına, dehşetten ve yoksulluktan kurtulmuş insanların içinde söz ve inanma hürriyetlerine sahip olacakları bir dünyanın kurulması en yüksek amaçları olarak ilan edilmiş bulunmasına;

İnsanın istibdat ve baskıya karşı son çare olarak ayaklanmaya mecbur kalmaması için insan haklarının bir hukuk rejimi ile korunması esaslı bir zaruret olmasına, Birleşmiş Milletler Haklarının Antlaşmada, insanın ana haklarına, insan şahsının haysiyet ve değerine, erkek ve kadınların eşitliğine olan imanlarını bir kere daha ilan etmiş olmalarına ve sosyal ilerlemeyi kolaylaştırmaya daha geniş bir hürriyet içerisinde daha iyi hayat şartları kurmaya karar verdiklerini beyan etmiş bulunmalarına, Üye Devletlerin ,Birleşmiş Milletler Teşkilatı ile işbirliği ederek İnsan Haklarına ve ana Hürriyetlerine bütün dünyaca gerçekten saygı gösterilmesinin teminini taahhüt etmiş olmalarına, Bu haklar ve hürriyetlerin herkesçe aynı şekilde anlaşılmasının yukarıdaki taahhüdün yerine getirilmesi için son derece önemli bulunmasına göre;

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ;

İnsanlık topluluğun bütün fertleriyle uzuvlarının bu beyannameyi daima göz önünde tutarak öğretim ve eğitim ve eğitim yolu ile bu haklar ve hürriyetlere saygıyı geliştirmeye, gittikçe artan milli ve milletlerarası tedbirlerle gerek bizzat üye Devletler ahalisi gerekse bu

devletlerin idaresindeki Ülkeler ahalisi bu hakların dünyaca fiilen tanınmasını ve tatbik edilmesini sağlamaya gayret etmeleri için iş bu İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'ni ilan eder.

Madde 1

Bütün İnsanlar hür haysiyet ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdan sahiptirler ve birbirlerine karşı kardeşlik zihniyeti ile hareket etmelidirler.

Madde 2

1-Herkes, ırk, renk cins, dil, din, siyasi veya diğer herhangi bir akide, milli veya içtimai mense, servet, doğuş veya herhangi diğer bir fark gözetilmeksizin iş bu beyanname'de ilan olunan tekmil haklardan ve bütün hürriyetlerden istifade edebilir.

2-Bundan başka, bağımsız memleket uyruğu olsun, vesayet altında bulunan gayri muhtar veya şair bir egemenlik kayıtlanmasına tabi ülke uyruğu olsun, bir şahıs hakkında, uyruğu bulunduğu memleket veya ülkenin siyasi, hukuki veya milletlerarası statü bakımından hiç bir ayrılık gözetmeyecektir.

Madde 3

Yaşamak, hürriyet ve kişi emniyeti her ferdin hakkıdır.

Madde 4

Hiç kimse kölelik veya kulluk altında bulundurulamaz; kölelik ve köle ticareti her türlü şekilde yasaktır.

Madde 5

Hiç kimse işkenceye, zalimane, gayri insani, haysiyet kırıcı cezalara veya muamelelere tabi tutulmaz.

Madde 6

Herkes her nerede olursa olsun hukuk kişiliğinin tanınmasına hakkına haizdir.

Madde 7

Kanun önünde herkes eşittir ve farksız olarak kanunun eşit korunmasından istifade hakkına haizdir. Herkesin iş bu beyannameye aykırı her türlü ayırt edici muameleye karşı ve böyle bir ayırt edici muamele için yapılacak her türlü kışkırtmaya karşı eşit korunma hakkı vardır.

Madde 8

Her şahsın kendisine anayasa veya kanun ile tanınan ana haklara aykırı muamelelere karşı fiili netice verecek şekilde milli mahkemelere müracaat hakkı vardır.

Madde 9

Hiç kimse keyfi olarak tutulamaz, alıkonulamaz veya sürülemez.

Madde 10

Herkes, haklarının vecibelerinin veya kendisine karşı cezai mahiyette herhangi bir istinadın, tespitinde, tam bir eşitlikte, davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından nasafetle ve açık olarak görülmesi hakkına sahiptir.

Madde 11

1-Bir suç işlemekten sanık herkes savunması için kendisine gerekli bütün tertibatın sağlanmış bulunduğunu açık yargılama ile kanunen suçlu olduğu tespit edilmedikçe masum sayılır.

2- Hiç kimse, işledikleri sırada Milli ve Milletlerarası hukuka göre suç teşkil etmeyen fiillerden veya ihmallerden ötürü mahkûm edilemez. Bunun gibi, suçun işlendiği sırada uygulanan cezadan daha şiddetli ceza verilemez.

Madde 12

Hiç kimse özel hayatı, ailesi meskeni veya yazışması hususlarında keyfi karışmalara şeref ve şöhretine karşı tecavüzlere maruz kalmaz. Herkesin bu karışma ve tecavüzlere karşı kanun ile korunmaya hakkı vardır.

Madde 13

Herkes herhangi bir devletin arazisi dahilinde serbestçe seyrüsefer ve ikamet eylemek hakkına haizdir.

Madde 14

1- Herkes zulüm karşısında başka memleketlere iltica etmek ve bu memleketler tarafından mülteci muamelesi görmek hakkına haizdir.

2- Bu hak, adi bir çürüme veya Birleşmiş Milletler prensip ve amaçlarına aykırı faaliyetlere gerçekten müstenit kovuşturmalar halinde ileri sürülemez.

Madde 15

1- Her ferdin bir vatandaşlığa hakkı vardır.

2- Hiç kimse keyfi olarak vatandaşlığından veya vatandaşlığını değiştirmek hakkından mahrum edilemez.

Madde 16

1- Evlilik çağına varan her erkek ve kadın ırk, vatandaşlık veya din bakımından hiç bir tahkikata tabi olmaksızın evlenmek ve aile kurmak hakkına haizdir.

2- Evlenme akdi ancak müstakbel eşlerin serbest ve tam rızasıyla yapılır.

3- Aile cemiyetinin tabii ve temel unsurudur; cemiyet ve Devlet tarafından korunmak hakkına haizdir.

Madde 17

1- Her şahıs tek başına veya başkalarıyla birlikte mal ve mülk sahibi olmak hakkına haizdir.

2- Hiç kimse keyfi olarak mal ve mülkünden mahrum edilemez.

Madde 18

Her şahsın fikir, vicdan ve din hürriyetine hakkı vardır; bu hak din ve kanaat değiştirmek hürriyetini, dinini veya kanaatini tek başına veya topluca, açık olarak veya özel suretle, öğretim, tatbikat, ibadet ve ayinlerle izhar hürriyetini gerektirir. Her ferdin fikir ve ifade hürriyetine hakkı vardır. Bu hak fikirlerinden ötürü rahatsız edilmemek, memleket sınırları mevzuu bahis olmaksızın malumat ve fikirleri her vasıta ile aramak, elde etmek ve yaymak hakkını gerektirir.

Madde 19

Herkesin görüş ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak karışmasız görüş edinme ve hangi yoldan ve hangi ülkede olursa olsun bilgi ve düşünceleri arama, alma ve yayma özgürlüğünü içerir.

Madde 20

1- Her şahıs muslihane toplanma ve dernek kurma ve derneğe katılma serbestisine maliktir.

2- Hiç kimse bir derneğe mensup olmaya zorlanamaz.

Madde 21

1- Her şahıs doğrudan doğruya veya serbestçe temsilciler vasıtasıyla memleketin kamu işleri yönetimine katılmak hakkına haizdir.

2- Her şahıs memleketinin kamu hizmetlerinden eşitlikte faydalanmak hakkına haizdir.

3- Halkın iradesi hükümet otoritesinin esasıdır bu irade, gizli şekilde veya serbestliği sağlayacak muadil bir usul ile cereyan edecek genel ve eşit oy verme yoluyla yapılacak olan devri ve dürüst seçimlerle ifade edilir.

Madde 22

Her şahsın cemiyetinin bir üyesi olmak itibarıyla, sosyal güvenliğe hakkı vardır. Haysiyeti için ve şahsiyetinin serbestçe gelişmesi için zaruri olan ekonomik, sosyal ve

kültürel haklarının milli gayret ve milletlerarası işbirliği yoluyla ve her devletin teşkilatı ve kaynaklarıyla ,mütenasip olarak gerçekleştirilmesine hakkı vardır.

Madde 23

1- Her şahsın çalışmaya işini serbestçe seçmeye, adil ve elverişli çalışma şartlarına ve işsizlikten korunmaya hakkı vardır.

2- Herkesin hiç bir fark gözetilmeksizin, eşit çalışma karşılığında eşit ücrete hakkı vardır.

3- Çalışan kendisine ve ailesine insanlık haysiyetine uygun bir yaşayış sağlayan ve gerekirse her türlü sosyal koruma vasıtalarıyla da tamamlanan adil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır.

4- Herkesin, menfaatlerinin korunması için sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır.

Madde 24

Her şahsın dinlenmeye, eğlenmeye, bilhassa çalışma müddetinin makul surette tahdidine ve muayyen devrelerde ücretli tatillere hakkı vardır.

Madde 25

1-Herkesin kendisi ve ailesinin sağlık ve gönenci için beslenme, giyim, konut ve tıbbi bakım hakkı vardır. Herkes; işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık ve kendi denetiminin dışındaki koşullardan doğan geçim sıkıntısı durumunda güvenlik hakkına sahiptir.

2-Analar ve çocukların özel bakım ve yardım hakları vardır. Tüm çocuklar, evlilik içi yada evlilik dışı doğmuş olmalarına bakılmaksızın aynı toplumsal korumadan yararlanır.

Madde 26

1-Herkes, eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel eğitim aşamasında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleki eğitim herkese açıktır. Yüksek öğretim yeteneğe göre herkese eşit olarak sağlanır.

2-Eğitim, insan kişiliğini tam geliştirmeye ve insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmeye yönelik olmalıdır. Eğitim, tüm uluslar, ırklar ve dinsel gruplar arasında anlayış hoşgörü ve dostluğu özendirilmeli ve Birleşmiş Milletlerin barışı koruma yolundaki etkinliklerini daha da geliştirmelidir.

3-Ana-babalar, çocuklarına verilecek eğitimi seçmede öncelikli hak sahibidir.

Madde 27

1-Herkes, topluluğun kültürel yaşamına özgürce katılma, sanattan yararlanma ve bilimsel gelişmeye katılarak yararlarını paylaşma hakkına sahiptir.

2-Herkesin yaratıcısı olduğu bilim, yazım ve sanat ürünlerinden doğan manevi ve maddi çıkarlarının korunmasına hakkı vardır.

Madde 28

Herkesin bu Bildirgede ileri sürülen hak ve özgürlüklerin tam olarak gerçekleşeceği bir toplumsal ve uluslar arası düzene hakkı vardır.

Madde 29

1-Herkesin,kişiliğinin özgürce ve tam gelişmesine olanak veren topluluğa karşı ödevleri vardır.

2-Herkes,hak ve özgürlüklerini kullanırken ancak başkalarının hak ve özgürlüklerinin tanınması ve bunlara saygı gösterilmesinin sağlanması ve demokratik bir toplumda genel ahlak ve kamu düzeni ile genel gönenç gereklerinin karşılanması amacıyla yasa ile belirlenmiş sınırlamalara bağlı olabilir.

3-Bu hak ve özgürlükler, hiç bir koşulda Birleşmiş Milletlerin amaç ve ilkelerine aykırı olarak kullanılamaz.

Madde 30

Bu bildirgenin hiç bir hükmü, bir devlet, grup yada kişiye burada ileri sürülen hak ve özgürlüklerden her hangi birinin yok edilmesini amaçlayan herhangi bir etkinlikte ve eylemde bulunma hakkını verir biçimde yorumlanamaz.